

ΙΕΡΟΘΕΟΣ ΒΛΑΧΟΣ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ ΚΑΙ ΑΓΙΟΥ ΒΛΑΣΙΟΥ

«ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΣΥΝΟΔΟΥ ΕΣΤΙΝ ΟΝΟΜΑ»

Τό χωρίο «Ἐκκλησία συστήματος καί συνόδου ἔστιν ὄνομα», πού ἔθεσα ὡς ἐπικεφαλίδα στό κείμενό μου αὐτό, τό ὁποῖο ἔγραφα κατά παράκληση τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Λαρίσης καί Τυρνάβου κ. Ἰερωνύμου, ἀνήκει στόν ἅγιο Ἰωάννη τόν Χρυσόστομο, ἕναν μεγάλο Πατέρα τῆς Ἐκκλησίας, ὁ ὁποῖος δίδασκε, παρά τίς ἐκκλησιαστικές περιπέτειες πού περνοῦσε, ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὄνομα πού δηλώνει σύστημα καί σύνοδο.

Ἡ Ἐκκλησία εἶναι τό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ καί τά μέλη τῆς Ἐκκλησίας εἶναι μέλη τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ. Ὅπως σέ ἕνα σῶμα ὅλα τά μέλη, παρά τίν ποικιλία τῶν λειτουργιῶν τους, ἔχουν ἐνότητα μέ τά ἄλλα μέλη, ὁπότε ἰσχύει ἡ ποικιλία ἐν τῇ ἐνότητι καί ἐνότητα ἐν τῇ ποικιλίᾳ, τό ἴδιο ἰσχύει καί μέ τίν Ἐκκλησία. Πολλά εἶναι τά μέλη της, μία εἶναι ἡ κεφαλή της, ὁ Χριστός. Τά μέλη ζοῦν σέ ἐνότητα μεταξύ τους, γι' αὐτό καί τό ὄνομα τῆς Ἐκκλησίας εἶναι «σύστημα» καί «σύνοδος».

Δέν εἶναι καθόλου τυχαῖο ὅτι ἡ θεία Λειτουργία, κατά τόν ἱερό Χρυσόστομο, εἶναι «σύνοδος οὐρανοῦ καί γῆς», ἀφοῦ ὅλοι συνερχόμαστε σέ μιά ἐνότητα μεταξύ μας γιά νά συμμετάσχουμε σέ αὐτήν, ἥτοι κληρικοί, μοναχοί, ἱεροψάλτες, ἐπίτροποι, νεωκόροι, ἱερόπαιδες, λαός. Δέν εἶναι τυχαῖο ὅτι χρησιμοποιοῦμε τούς ὄρους Ἱερά Σύνοδος, Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί Διαρκῆς Ἱερά Σύνοδος, Συνοδικές Ἐπιτροπές κ.λπ. Ἀνίκουμε σέ ἕνα Σῶμα, τό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, μέ ἰδιαίτερα καθήκοντα καί ἀρμοδιότητες.

Αὐτός ὁ τρόπος λειτουργίας τῆς Ἐκκλησίας συγκροτεῖ τίν ἐνότητά της, ἡ ὁποία μπορεῖ νά εἶναι καί ἐξωτερική, ἀλλά κυρίως συγκροτεῖται ἀπό τίν χαρισματική ἐσωτερική ἐνότητα, δηλαδή τίν ἐνότητα σπίν πίστι καί σπίν μυστηριακή ζωή.

Αὐτό εἶναι σημαντικό γιά τίν ἐνότητα, γιατί σήμερα μερικοί ὁμιλοῦν γιά

ένότητα στην Ἐκκλησία, ὥστε νά μὴν ὑπάρχη δῆθεν διάσπαση, καί μέ αὐτό στην πραγματικότητα ἐννοοῦν μιά «διπλωματική» καί ἐξωτερική ένότητα πού λειτουργεῖ σέ βάρος τῆς ἐσωτερικῆς-χαρισματικῆς ένότητος τῆς Ἐκκλησίας.

Ποιά, λοιπόν, εἶναι τά στοιχεῖα ἐκεῖνα πού συγκροτοῦν τήν ένότητα τῶν μελῶν στην Ἐκκλησία; Στήν συνέχεια θά τονισθοῦν κάποια στοιχεῖα πού ἀποτελοῦν τήν βάση τῆς ἐκκλησιαστικῆς ένότητας.

1. Συνοδικό καί ἱεραρχικό πολίτευμα τῆς Ἐκκλησίας

Τό πολίτευμα τῆς Ἐκκλησίας εἶναι αὐτό πού ἐκφράζει τήν ένότητά της, καί, βεβαίως, γιά νά εἶναι πραγματικό πολίτευμα, πρέπει νά εἶναι συνοδικό καί ἱεραρχικό. Τό συνοδικό εἶναι ἀπό ὅλους κατανοητό, ὅτι, δηλαδή, συνεργόμαστε ὅλοι μαζί γιά νά ἐπιλύσουμε ἕνα θέμα, ἀλλά τό ἱεραρχικό δέν θέλουν πολλοί νά τό κατανοήσουν.

Ἄς λάβουμε ὡς παράδειγμα τήν συγκρότηση τῆς Πολιτείας. Ἡ ένότητα σέ μιά Πολιτεία καί σέ ἕναν διοικητικό ὄργανισμό διαπνέεται καί ἀπό τήν συνοδικότητα, ἀφοῦ συνέρχονται ὅλα τά μέλη ἀπό κοινού γιά νά ἀποφασίσουν, ὅπως στήν Βουλή τῶν Ἑλλήνων, ἀλλά συγχρόνως διαπνέεται καί ἀπό τήν ἱεραρχικότητα, ἀφοῦ διαφορετικοί εἶναι οἱ ρόλοι κάθε μέλους τοῦ Κοινοβουλίου, ἥτοι τοῦ Προέδρου, τοῦ Ἀντιπροέδρου κ.λπ. ἢ ενός διοικητικοῦ ὄργανισμοῦ. Ἔτσι, ἡ συνοδικότητα δέν καταργεῖ τήν ἱεραρχικότητα, γιατί τότε θά ἦταν ἕνας λαϊκισμός, οὔτε ἡ ἱεραρχικότητα καταργεῖ τήν συνοδικότητα, γιατί αὐτό θά ἦταν μιά ἀπολυταρχία.

Αὐτός ὁ συντονισμός καί ἡ συνύπαρξη μεταξύ συνοδικότητας καί ἱεραρχικότητας συγκροτεῖ τήν ένότητα τῆς Ἐκκλησίας. Σέ τοπικό ἐπίπεδο ὑπάρχει ἡ συνοδικότητα, ἀφοῦ ὅλοι οἱ Κληρικοί, μοναχοί, λαϊκοί πού ἔχουν βαπτισθῆ στό ὄνομα τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, ἀνήκουν σέ μιά τοπική Ἐκκλησία, συμμετέχουν ὅλοι στήν θεία Λειτουργία, προσεύχονται, κοινωνοῦν τοῦ Σώματος καί τοῦ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ, ἀλλά διατηρεῖται καί ἡ ἱεραρχικότητα, ἥτοι εἶναι ὁ Μητροπολίτης, ὁ Πρωτοσύγκελλος, οἱ Ἱεροκήρυκες, οἱ Ἱερεῖς, οἱ Διάκονοι, οἱ Μοναχοί, οἱ ἐπίτροποι, οἱ ἱεροψάλτες, οἱ νεωκόροι, οἱ κατηχητές, οἱ κατηχούμενοι, τό πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας. Κανείς δέν ἀντικαθιστᾷ κάποιο ἄλλο μέλος, καί ἔτσι ὑπάρχει ἀρμονία μέσα στην θεία Λειτουργία.

Αὐτό ἐπεκτείνεται καί στην Διοίκηση κάθε Ἱερῶς Μητροπόλεως. Κεφαλή της εἶναι ὁ Μητροπολίτης, ἔπονται ἱεραρχικά, ὁ Πρωτοσύγκελλος, οἱ Ἱεροκήρυκες, οἱ Ἐφημέριοι, τά Ἡγουμενοσυμβούλια κ.λπ. Ὅλοι συμμετέχουν στό ἐνιαῖο

Σώμα του Χριστού (συνοδικότητα) και ό κάθε ένας βρίσκεται σέ μιά ιεραρχική διαβάθμιση. Αυτό τονίζεται από όλους τούς Πατέρας τής Έκκλησίας.

Έτσι, ή ένότητα τής Έκκλησίας στηρίζεται σέ αὐτήν τήν καλή σχέση μεταξύ συνοδικότητας και ιεραρχικότητας. Μέ τόν τρόπο αὐτόν αποφεύγεται τόσο ή Ρωμαιοκαθολική απολυταρχία, όσο και ή Προτεσταντική άναρχία.

2. Ἡ Ἱεραρχία κατά τόν άγιο Διονύσιο τόν Ἀρεοπαγίτη

Ό άγιος Διονύσιος ό Ἀρεοπαγίτης έχει γράψει, μεταξύ τών άλλων, δύο σημαντικά έργα, μέ τίτλο «περί οὐρανίας Ἱεραρχίας» και «περί ἐκκλησιαστικῆς Ἱεραρχίας». Τά έργα αὐτά εἶναι πολύ σημαντικά γιά τήν λειτουργία τής Έκκλησίας και τήν ένότητά της, γι' αὐτό έχουν ἐπιηρεάσει πολύ τόσο τούς μεταγενεστερούς Πατέρας τής Έκκλησίας όσο και ὅλη τήν ζωή τής Έκκλησίας. Ό μεγάλος αὐτός Πατέρας τής Έκκλησίας, γιά νά περιγράψει τήν σχέση μεταξύ τοῦ Θεοῦ και τών δημιουργημάτων, στά ὅποια δημιουργήματα συγκαταλέγεται και ό άνθρωπος, πού εἶναι ό μικρόκοσμος μέσα στόν μεγαλόκοσμο ὅλης τής δημιουργίας, νοητῆς και αἰσθητῆς, χρησιμοποιεῖ τήν εἰκόνα τοῦ ήλιου.

Ό Θεός εἶναι ό ήλιος τής δικαιοσύνης πού στέλλει τίς ακτίνες Του σέ ὅλη τήν δημιουργία, εἶναι ή Θεαρχία, δηλαδή «ή αρχή τής θεώσεως». Ό Θεός έχει πολλά ὀνόματα, μεταξύ αὐτῶν εἶναι τό «άγαθός» και τό «καλός». Μέ τό ὅτι εἶναι «άγαθός» κινεῖται πρὸς τήν κτίση, σκορπώντας τίς ἐνέργειές του, και μέ τό ὅτι εἶναι «καλός» ἔλκει ὅλη τήν κτίση στόν Ἐαυτό Του διά τοῦ κάλλους, τής ὁμορφιάς Του. Αὐτό έχει σχέση μέ τό ὅτι ό Θεός εἶναι «ἔρως» και «ἔραστόν», και ὡς ἔρως κινεῖται πρὸς τόν άνθρωπο και ὡς ἔραστό ἔλκει στόν Ἐαυτό Του τά δεκτικά τοῦ ἔρωτος.

Μετά τόν Θεό πού εἶναι ή «Θεαρχία», ήτοι «ή αρχή τής θεώσεως», υπάρχουν οἱ «Θεωνμίες», ήτοι τά ὀνόματα τοῦ Θεοῦ, οἱ ἐνέργειές Του, και υπάρχουν οἱ «Ἱεραρχίες», δηλαδή ή μετοχή στίς «θεωνμίες», τόσο ή οὐράνια Ἱεραρχία, οἱ τάξεις τών ἀγγέλων, όσο και ή ἐκκλησιαστική Ἱεραρχία, οἱ τάξεις τών μελῶν τής Έκκλησίας, οἱ ὅποιες μετέχουν κατά διαφόρους βαθμούς τής θεώσεως.

Ό Θεός ὡς «άγαθός» στέλλει τίς ακτίνες τής δόξης Του στήν οὐράνια και ἐκκλησιαστική Ἱεραρχία και σέ ὅλη τήν κτίση, και ὡς «καλός», ἔλκει ὅλους, διά τοῦ κάλλους Του, σέ Αὐτόν. Έτσι γίνεται ή κίνηση τοῦ Θεοῦ πρὸς τόν κόσμο και ή ἐπιστροφή ὅσων ἀνταποκρίνονται διά τοῦ κάλλους Του στόν Θεό, και ἔτσι ἐπέρχεται ή ένότητα τοῦ Θεοῦ σέ ὅλη τήν κτίση.

Στήν «οὐράνια και ἐκκλησιαστική Ἱεραρχία» ὑπάρχει «ιερά τάξη», και ή κάθε τάξη δέχεται ἀναλόγως τήν ἀκτιστη ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ. Ἀκόμη ὑπάρχει

καί «ή ιερά ἐπιστήμη», δηλαδή ή θεία γνώση πού ἀποκτᾶ κανείς κατά μέθεξη καί κατά ἀναλογία μέ τήν «τάξη» στήν ὁποία βρίσκεται. Ἐπί πλέον ή «ιερά ἐνέργεια», δηλαδή ή θεία Χάρις πού ἐνεργεῖ ἀνάλογα σέ κάθε τάξη, ἄλλους καθαρίζει, ἄλλους φωτίζει καί ἄλλους τελειώνει, καί αὐτή ή ἐνέργεια λέγεται καθαρτική, φωτιστική καί τελειοποιός.

Ἔτσι, κάθε «ιερά τάξη» στήν «οὐράνια καί ἐκκλησιαστική Ἱεραρχία» κατά ἀναλογία συνδέεται μέ τήν «ιερά ἐπιστήμη», ἥτοι τήν «ιερά γνώση» καί «τήν μέθεξη τῆς ἐνεργείας» κατά ἀναλογία, ὅποτε ὑπάρχει ή καθαρση, ὁ φωτισμός καί ή τελείωση-θέωση τῶν μελῶν τῆς οὐράνιας καί ἐκκλησιαστικῆς Ἱεραρχίας. Ὅσοι δέν θέλουν νά μετάσχουν σέ αὐτήν τήν διαδικασία, βρίσκονται ἔξω ἀπό τήν ἐκκλησιαστική Ἱεραρχία, ὅπως καί τά πονηρά πνεύματα εἶναι ἔξω ἀπό τήν οὐράνια Ἱεραρχία.

Τό σημαντικό εἶναι ὅτι ὁ Θεός κινεῖται πρὸς τόν ἄνθρωπο καί τήν κτίση καί προκαλεῖ θαυμασμό, ὅποτε ἐλκύει πρὸς τόν Ἐαυτό Του ἀναλογικά καί ἱεραρχικά κάθε τάξη καί ἔτσι διατηρεῖται ή ἐνότητα τῶν κτιστῶν, καί πρὸς τά ἄνω καί πρὸς τά πλάγια.

Πολλοί μιλᾶνε γιά ἐνότητα στήν Ἐκκλησία, ἀλλά αὐτή ή ἐνότητα δέν εἶναι ἐξωτερική, κατά κάποιον τρόπο σωματιακοῦ τύπου, ἀλλά εἶναι χαρισματική, ὅταν λειτουργῆ ή «ιερά τάξη», «ή ιερά ἐπιστήμη» - «ή ιερά γνώση» καί «ή ιερά μέθεξη», καί ὅταν τά μέλη τῆς Ἐκκλησίας δέχονται τήν Χάρις τοῦ Θεοῦ καθαρτικῶς, φωτιστικῶς καί τελειωτικῶς, καί ἀνέρχονται πρὸς τόν μόνον «καλόν κάγαθόν», τόν Τριαδικό Θεό, ὁ Ὅποιος εἶναι ή «Θεαρχία», ἥτοι ή «ἀρχή τῆς θεώσεως».

3. Ἀποκάλυψη καί μέθεξη τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ

Μέχρι τώρα σημειώθηκε ὅτι ή ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας προέρχεται ἀπό τήν ἐσωτερική ζωή της καί ἐπεκτείνεται καί ἐξωτερικά. Γιά νά γίνη αὐτό κατανοητό πρέπει νά δοῦμε τό μυστήριο τῆς Ἱερωσύνης ἀπό ἄνω πρὸς τά κάτω, ὅπως δόθηκε ἀπό τόν Θεό.

Τήν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς οἱ Ἀπόστολοι ἔλαβαν τό Ἅγιον Πνεῦμα, ἔγιναν μέλη τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, ἔφθασαν στήν θέωση. Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς διδάσκει ὅτι συνδέεται στενά ή ὄραση τοῦ θείου Φωτός, μέ τήν ἔνωση καί κοινωνία μέ τόν Θεό καί τήν πνευματική γνώση τοῦ Θεοῦ. Στήν συνέχεια οἱ Ἀπόστολοι χειροτόνησαν τοὺς Διακόνους καί τοὺς Πρεσβυτέρους, καί καθόρισαν τίς ἀρμοδιότητές τους στήν Ἐκκλησία, πράγμα πού καθορίσθηκε ἀπό τήν Ἐκκλησία καλύτερα στους ἐπόμενους αἰῶνες μέ τίς Τοπικές καί Οἰκουμενικές Συνόδους.

Σήμερα η Ίερωσύνη κατανοείται περισσότερο από τὰ κάτω πρὸς τὰ ἄνω, διηλαδὴ πρῶτα γίνεται κανεὶς Διάκονος, ἔπειτα Πρεσβύτερος καὶ σπὴν συνέχεια Ἐπίσκοπος γιατί ἔτσι φανερώνεται εὐκρινέστατα ἡ μήση στό μυστήριό τῆς Ίερωσύνης, ἀφοῦ, κατὰ τὸν ἅγιο Διονύσιο τὸν Ἀρεοπαγίτη, οἱ τρεῖς βαθμοὶ τῆς Ίερωσύνης, ἦτοι τοῦ Διακόνου, τοῦ Πρεσβυτέρου καὶ τοῦ Ἐπισκόπου, συνδέονται στενά μέ τὰ μυστήρια τῆς καθάρσεως, τοῦ φωτισμοῦ καὶ τῆς θεώσεως. Ἔτσι, ἡ ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ δίδεται στοὺς θεουμένους καὶ αὐτοὶ πὴν διατυπώνουν μέ κτιστὰ ρήματα, νοήματα καὶ εἰκονίσματα στὰ πνευματικὰ τους παιδιά γιὰ νὰ ἀνέλθουν καὶ αὐτοὶ μέ διαφόρους βαθμούς σπὴν θεοσπτία.

Μελετῶντας κανεὶς προσεκτικὰ τὰ κείμενα τῶν ἁγίων Πατέρων, καταλαβαίνει ὅτι ὑπάρχει μιὰ λεπτή καὶ οὐσιαστικὴ διάκριση μεταξύ δογμάτων καὶ ὄρων. Τὸ δόγμα εἶναι ἡ ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ στοὺς Προφίτας σπὴν Παλαιὰ Διαθήκη ἀσάρκως καὶ στοὺς Ἀποστόλους τῆς Καινῆς Διαθήκης ἐν σαρκί, καὶ στοὺς Πατέρας διὰ μέσου τῶν αἰῶνων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Αὐτὸ τὸ δόγμα, τὸ ὁποῖο εἶναι ἡ Ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ στοὺς φίλους Του, διατυπώνεται μέ ὄρους, μέ «κτιστὰ ρήματα» γιὰ νὰ τεθοῦν τὰ ὄρια μεταξύ δόγματος-ἀποκαλύψεως καὶ στοχασμοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι ἀπόρροια τῆς φιλοσοφίας.

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς σπὴν ἀρχὴ τοῦ «Ἀγιορειτικοῦ Τόμου» κάνει πὴν διάκριση μεταξύ τῶν κηρυττομένων δογμάτων, πού ἦταν γενικῶς παραδεκτὰ καὶ ἀπὸ ὄλους ἀναγνωρισμένα καὶ ἦταν μυστήρια τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου, καὶ βλέπονταν μόνον ἀπὸ τοὺς προφίτας ἐν πνεύματι, καὶ τοῦ μυστηρίου τῆς εὐαγγελικῆς πολιτείας, πού εἶναι τὰ ἐπηγγελμένα ἀγαθὰ στοὺς ἁγίους στὸν μέλλοντα αἰῶνα, τὰ ὁποῖα δίδονται καὶ προορῶνται διὰ τοὺς ἀξίους νὰ βλέπουν, καὶ αὐτὰ τὰ βλέπουν μετρίως ὡσάν σέ ἀρραβῶνα. Δόγματα, λοιπὸν, εἶναι οἱ ἀποκαλύψεις τοῦ Θεοῦ στοὺς φίλους Του, τοὺς Προφῆτες, τοὺς Ἀποστόλους καὶ τοὺς Ἁγίους.

Ἡ ἐμπειρία τῆς Πεντηκοστῆς εἶναι ἐμπειρία τῆς θεώσεως καὶ αὐτοὶ πού μετέχουν τῆς θεοποιοῦ ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ χαρακτηρίζονται θεούμενοι. Αὐτοὶ πού μετέχουν τῆς Ἀποκαλύψεως ἀπέκτησαν ἐμπειρικὴ γνώση τοῦ δόγματος, πού εἶναι ἡ φανέρωση τῆς ἀκτίστου δόξης τοῦ Θεοῦ, τῆς ἀκτίστου Βασιλείας Του, καὶ σπὴν συνέχεια καθορίζουν ἐν Συνόδῳ τὰ ὄρια μεταξύ ἀληθείας καὶ ψεύδους, πού γίνεται μέ τοὺς ὄρους.

Κατὰ συνέπεια ἡ Ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ πού δίνεται στοὺς θεουμένους δείχνει ὅτι ὑπάρχει ταυτότητα ἐμπειριῶν στοὺς Προφίτας, Ἀποστόλους καὶ Πατέρας, ἀλλὰ αὐτὴ ἡ ταυτότητα ἐμπειριῶν διατυπώνεται διαφορετικὰ ἀπὸ τὸν καθένα, ἀνάλογα μέ τὰ ιδιαίτερα χαρίσματά του. Ὅμως, ὅταν οἱ θεούμενοι

συνέλθουν σέ μιά Τοπική ή Οικουμενική Σύνοδο, τότε θέτουν τά ὅρια μεταξύ ἀληθείας καί πλάνης καί ἀποκοτῶν καί ταυτότητα ὁρολογίας. Ἔτσι μποροῦμε νά καταλάβουμε τήν διάκριση μεταξύ τοῦ δόγματος, πού εἶναι ἡ ἀποκάλυψη τῆς ἀκτίστου δόξης τοῦ Θεοῦ στούς θεόπτας, καί τῶν ὄρων, πού εἶναι ἡ διατύπωση τοῦ δόγματος μέ κτιστούς ὄρους.

4. Ὁρθοδοξία καί αἰρέσεις

Ἡ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας διασφαλίζεται ἀπό τήν Χάρι τοῦ Θεοῦ διά τῶν θεουμένων ἀγίων μέ συγκεκριμένες πράξεις. Στό βιβλίο τῶν «Πράξεων τῶν Ἀποστόλων» ὑπάρχουν πολλά παραδείγματα. Σέ ἓνα χωρίο γράφεται: «Ἦσαν δέ προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων καί τῇ κοινωνίᾳ καί τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου καί ταῖς προσευχαῖς. Ἐγένετο δέ πάση ψυχῇ φόβος, πολλά τε τέρατα καί σημεῖα διά τῶν ἀποστόλων ἐγένετο. Πάντες δέ οἱ πιστεύοντες ἦσαν ἐπί τό αὐτό καί εἶχον ἅπαντα κοινά» (Πράξ. 2, 42-44).

Στό χωρίο αὐτό, πού παρουσιάζει τήν ζωή τῆς Ἐκκλησίας μετά τήν Πεντηκοστή, φαίνεται ὅτι τά στοιχεῖα τῆς ἐνότητας τῶν Χριστιανῶν ἦταν ἡ διδαχή τῶν Ἀποστόλων, ἡ κοινωνία μεταξύ τους, ἡ κλάση τοῦ ἄρτου-θεία Εὐχαριστία καί οἱ προσευχές. Δέν ἦταν μόνον ἡ θεία Εὐχαριστία τό κέντρο τῆς ἐνότητας, ὅπως ἰσχυρίζονται μερικοί στίς ἡμέρες μας, ἀλλά καί ἡ διδαχή τῶν Ἀποστόλων, ἡ κοινωνία μεταξύ τους καί οἱ προσευχές. Συγχρόνως, οἱ πρῶτοι Χριστιανοί ἔβλεπαν «πολλά τε τέρατα καί σημεῖα» πού γίνονταν ἀπό τοὺς Ἀποστόλους, καί οἱ πιστεύοντες ζοῦσαν μαζί σέ ἓναν τόπο καί εἶχαν τά πάντα κοινά.

Μέ ἄλλα λόγια ἡ πρώτη Ἐκκλησία λειτουργοῦσε, ὅπως σήμερα λειτουργοῦν τά ὀργανωμένα Μοναστήρια, στά ὁποῖα γίνεται τό μυστήριο τῆς θείας Εὐχαριστίας, οἱ μοναχοὶ προσεύχονται διαρκῶς στόν Θεό, ἔχουν κοινωνία μεταξύ τους, ἀκοῦν θεόπνευστη διδαχή καί ἔχουν ὅλα τά ὑλικά κοινά.

Ἡ ἐνότητα, λοιπόν, τῆς Ἐκκλησίας δέν εἶναι ἀπλῶς ἐξωτερική, ἀλλά ἐσωτερική-χαρισματική. Αὐτό καταγράφηκε ἔντονα στίς εὐχές τῆς θείας Εὐχαριστίας, τῶν Μυστηρίων καί τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν. Εἶναι τό *lex credendi* (κανόνας πίστεως), πού στηρίζεται στήν Ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ στούς Ἁγίους, καί τό *lex orandi* (κανόνας προσευχῆς), πού ἐκφράζεται στήν προσευχή τῆς Ἐκκλησίας. Ἀποκάλυψη καί προσευχή, πίστη καί μυστήρια, σφουρηλατοῦν τήν ἐνότητα τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ διχοτόμηση μεταξύ τοῦ *lex credendi* καί τοῦ *lex orandi* διασπᾶ καί τήν ἴδια τήν ἐνότητα τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐπίσης, ἡ ἐνότητα τῶν Χριστιανῶν συγκροτεῖται μέ τόν συνδυασμό μεταξύ

theologia gloriae (θεολογία τῆς δόξης) καί theologia crucis (θεολογία τοῦ σταυροῦ). Ἡ θεολογία τῆς δόξης εἶναι ἐμπειρία τοῦ Θεοῦ, καί ἡ θεολογία τοῦ σταυροῦ δείχνει καί τίς προϋποθέσεις γιά τήν ἀνάβαση στήν Πεντηκοστή, ἀλλά καί τήν διαφύλαξη αὐτῆς τῆς ἐμπειρίας. Ὅταν κανεῖς θέλῃ νά μετέχῃ τοῦ μυστηρίου τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, χωρίς τό μυστήριο τοῦ σταυροῦ, δέν ἔχει ἀληθινή ὀρθόδοξη ζωή καί ἐπιφέρει τήν διάσπαση τῆς ἐνότητος. Βίωση τῶν Μυστηρίων, χωρίς τίς ἀπαραίτητες προϋποθέσεις, δηλαδή χωρίς τήν βίωση τοῦ σταυροῦ, ὡς καθάρσεως, φωτισμοῦ καί θεώσεως, εἶναι διάσπαση τῆς ἐνότητος τῶν Χριστιανῶν.

Ἀπό αὐτήν τήν διάσπαση μεταξύ τοῦ lex credendi καί τοῦ lex orandi καί μεταξύ τῆς theologia gloriae καί τῆς theologia crucis δημιουργοῦνται οἱ αἰρέσεις καί τά σχίσματα πού διασποῦν τήν ἐνότητα τῶν Χριστιανῶν καί ὄχι τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι τό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ καί δέν διασπᾶται ποτέ, ἀλλά οἱ αἰρετικοί ἀπομακρύνονται ἀπό αὐτήν.

5. Οἱ Ἱεροί Κανόνες

Τά ὅσα ἐγράφησαν ἕως τώρα δείχνουν τήν χαρισματική ἐνότητα πού ὑπάρχει, καί πρέπει νά ὑπάρχῃ στήν Ἐκκλησία καί μέ αὐτήν ἐπιτυγχάνεται ἡ ἐνότητα τῶν μελῶν της.

Ὅμως, ἡ ἁμαρτία τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας τούς ἀπομακρύνει ἀπό τόν Ἥλιο τῆς δικαιοσύνης, τόν Χριστό, πού εἶναι ἡ κεφαλή τῆς Ἐκκλησίας, ὅποτε οἱ τελοῦντες ἐν ἁμαρτία καί μί μετέχοντες τῆς καθαρτικῆς, φωτιστικῆς καί θεοποιῦ ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ διασπῶνται ἀπό αὐτήν τήν ἐνότητα, οὔτε δέχονται τήν ἐνέργεια τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ, οὔτε ἐλκύονται ἀπό τό κάλλος Του. Πρόκειται γιά τήν ἀπομάκρυνση ἀπό τήν ἐκκλησιαστική Ἱεραρχία, κατά τόν ἅγιο Διονύσιο τόν Ἀρεοπαγίτη. Ὁ κόσμος πού βρίσκεται ἔξω ἀπό τήν Ἱεραρχία δέν μετέχει στήν Θεοείδεια, στόν Θεό, ὅποτε βρίσκεται στό σκοτάδι.

Αὐτό σημαίνει ὅτι οἱ ἄνθρωποι πού ἔχουν σκοτασμό τοῦ νοῦ, πρέπει νά ἐπιστρέψουν, διά τῆς μετανοίας, στήν «Ἱεραρχία» καί τήν «Θεαρχία». Αὐτό τό ἔργο κάνει ἡ Ἐκκλησία μέ τό μυστήριο τῆς μετανοίας. Καί ἐπειδή ἡ μετάνοια δέν εἶναι κάτι ἰδεατό καί ἰδεολογικό, γι' αὐτό ἡ Ἐκκλησία ἔχει θεσπίσει τούς Ἱερούς Κανόνες γιά τήν καλή συγκρότηση τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐνότητος.

Οἱ Ἱεροί Κανόνες πρέπει νά ἐρμηνεύονται μέσα ἀπό αὐτήν τήν ἐκκλησιαστική προοπτική, ὅτι, δηλαδή, συγκροτοῦν τό συνοδικό καί τό ἱεραρχικό πολίτευμα τῆς Ἐκκλησίας, θέτουν τίς ἀρμοδιότητες στά μέλη της, ἀναφέρονται στήν καλή διοργάνωση τῶν Ἐκκλησιῶν, θεραπεύουν τά σχίσματα,

ἐπαναφέρουν στήν Ἐκκλησία τούς αἰρετικούς πού ἔχουν ἀπομακρυνθῆ ἀπό αὐτήν, καί τελικά θεραπεύουν τά μέλη τῆς Ἐκκλησίας, μέ τήν μέθεξη τῆς καθαρτικῆς, φωτιστικῆς καί τελειοποιουῦ ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ.

Εἶναι σημαντικό νά σημειωθῆ ὅτι οἱ θεοφόροι Πατέρες τῶν Τοπικῶν καί Οἰκουμενικῶν Συνόδων πού θέσπισαν τούς ἱερούς Κανόνες ἐκινουῦντο ἀπό τήν φωτιστική ἐνέργεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, γι' αὐτό οἱ Κανόνες δέν εἶναι νομικά κείμενα, παρά τήν νομοτεχνική διατύπωσή τους, ἀλλά εἶναι καρπός τοῦ φωτισμοῦ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἀφ' ἑνός μὲν γιά νά διακρατοῦν τούς Κληρικούς, Μοναχούς καί Χριστιανούς στήν χαρισματική ἐνότητα, ἀφ' ἑτέρου δέ γιά νά ἐπαναφέρουν τούς ἐκτροχιασθέντας στό συνοδικό καί ἱεραρχικό πολίτευμα τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτό φαίνεται καθαρά στόν 102^ο Κανόνα τῆς Πενθέκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου, καί ὅταν τόν διαβάσῃ κανεὶς, βλέπει ποιό εἶναι τό ἔργο τῆς Ἐκκλησίας καί τῶν Ποιμένων της.

Ἡ μέθοδος τῆς Ἱατρικῆς Ἐπιστήμης καί ἡ ὅλη ὀργάνωση ἑνός Νοσοκομείου, ὅπως καί τά φάρμακα καί οἱ ἄλλες ἐνέργειες πού χρησιμοποιοῦν οἱ Ἱατροὶ ἀποβλέπουν στήν ἴαση καί τήν θεραπεία τοῦ ἀνθρώπου καί τήν ἴαση τοῦ σώματός του. Κατά παρόμοιο τρόπο καί ἡ μέθοδος τῆς ὀρθοδόξου θεολογίας καί ἡ ὅλη ὀργάνωση τῆς Ἐκκλησίας ἀποβλέπει στήν ἴαση τῶν μελῶν της, ὥστε νά διασφαλίζεται ἡ καλή ὀργάνωσή της, μέ σκοπό τήν κατά διαφόρους βαθμούς μέθεξη τῆς ἀκτίστου Χάριτος τοῦ Θεοῦ.

Ἀπό ὅλα αὐτά συμπεραίνεται ὅτι τό πολίτευμα τῆς Ἐκκλησίας εἶναι συνοδικό καί ἱεραρχικό· ἡ ἱεραρχία εἶναι χαρισματική κατάσταση, ὅπως ἀναλύεται ἀπό τόν ἅγιο Διονύσιο τόν Ἀρεοπαγίτη· τά δόγματα εἶναι οἱ Ἀποκαλύψεις τοῦ Θεοῦ στους ἁγίους καί οἱ ὅροι εἶναι ἡ καταγραφή τῆς Ἀποκαλύψεως· ὑπάρχει στενή σχέση μεταξύ τοῦ *lex credendi* καί τοῦ *lex orandi* καί μεταξύ τοῦ *theologia gloriae* καί *theologia crucis*· καί τέλος, οἱ ἱεροὶ Κανόνες, οἱ ὁποῖοι ἐρμηνεύονται θεολογικά καί ἐκκλησιολογικά, συγκροτοῦν τήν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας.

Νομίζω ὅτι ὅλη ἡ θεωρία τοῦ ἁγίου Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτη περί «Θεαρχίας» καί «Ἱεραρχίας», «περί οὐρανίας καί ἐκκλησιαστικῆς Ἱεραρχίας», περί καθάρσεως, φωτισμοῦ καί τελειώσεως-θεώσεως, εἶναι ἡ μόνη ἀποτελεσματική διδασκαλία γιά τήν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας. Κάθε ἄλλη θεωρία ἐνότητας πού στηρίζεται σέ ἐξωτερικές διεργασίες εἶναι στήν οὐσία διασπάσεις καί ἀλλοιώσεις, γιατί ἐνότητα μποροῦν νά ἔχουν καί οἱ αἰρετικοί καί οἱ σχισματικοί μεταξύ τους καί ὅλοι οἱ παράνομοι. Ἡ σχέση μεταξύ Θεοῦ καί ἀνθρώπου, μεταξύ Κληρικῶν, Μοναχῶν καί Λαϊκῶν πρέπει νά στηρίζεται στό χαρισματικό στοιχεῖο, δηλαδή στήν διδασκαλία «Περί ἐκκλησιαστικῆς Ἱεραρχίας» τοῦ Ἁγίου Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου.